

Előfizetési díj
Vidékre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hónapra	1 „

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Összes hasábozott gámondd sor 6 kr. ára
Bécsben minden hirdetés után 30 kr. Nagybörze
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppel Alajos (Vollzeile 22). Haasen
stein és Vogler (Neuer Markt 11).
Pesten: Lang Leopold (Erzsébet-ter 9. z.)

Nyitási díjak:

gámondd sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

„KELET”

politikai és közgazd. napilap
negyedik félévi folyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgaima és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t előfizetők méltó igényei kielégíttessenek.

Előfizetési árak maradnak a régiek:

Sept.-októbr.	4 frt.
Egy hónapra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

A „KELET” kiadóhivatala.

Hazánk nemzetiségei.

III.

(B. K.) Két kör van az államokban, melyek határai felett minden alkotmányos országban foly a küzdelem: az állam és egyén köre. Az első, ha túlerjeszti határait, merev centralisált állammá lesz, az utolsónak túlszállás hatásköre az egyén szabad országában az államot teszi lehetetlenné. S habár az egyén a képviselő-választás által szabadságának egyik fő részét gyakorolja, tagadhatatlan, hogy egy olyan hatalmasságot alkot e választás által, mely legfőbb tetteiben ép teremője, az egyén hatásköre ellen fordul; mivel az egyénből ez úton állam lesz, mely csak az egyén iránti legüdvösebb szándékból is annak rovására kiterjeszti cselekvési körét. Az e módon létrejött centralisatio hozhat létre az egyénre nézve is üdvös intézményeket, alkothat hatalmas államot, de csak az egyéni szabadság bontásával. Tudva-levőleg pedig egy ország boldogságának előmozdítására inkább van hivatva az arra elég műveltséggel bíró egyén, mint az állam. Ez a tizenkilencedik század által elfogadott alapeszme, melynek további bizonyításával nem untatjuk olvasóinkat. Hiába léptették életbe Franciaországnak még köztársaságai is a democatia nevében a merev centralisatiót, szabadelvű democatia csak egyéni szabadsággal párosul-tan lehet.

S hogy ezek előrebocsátása után végre a nemzetiségekre térjünk, a tapasztalat igazolja

Eötvösünk azon állítását, hogy az olyan állam-ban, hol virágzik az egyéni szabadság, megszűn-nek a nemzetiségi igények is.

Ha az egyén, saját kis birodalmában ki-elégítve látja óhajait, nem vágyik rá, hogy sa-ját rokonaiból rakjon össze állami hatalmat megnyerésére annak, mit a másiktól nem kapott.

Északamerika és Sweiczban nyoma sincs a nemzetiségi intencióknak, mivel az egyéni szabadság kielégíti az állam s így a külön nem-zetiségek minden tagját.

Nekünk sem lehet tehát a nemzetiségek-vel szemben más fegyverünk, mint a szabadelvű democatia.

Büszkesége lehet nemzetünknek, hogy nincs hazánkban egyetlen tekintélyes vagy különvált párt, mely nyíltan ne ezt írta volna lobogójára, csupán a kivétel módozataiban térnek el azok egymástól.

Van honunknak sok más baja mellett ket-tő: egyik az új, zsenge független állami lét-ből származó gyengeség; másik az eddigi ál-lami szétziláltságból származó népművelatlenség.

Erőt, — mint hogy ez az államhoz tarto-zik, csak bizonyos fokú centralisatio kölcsönöz-het. S ez részben tettelemi a nagyobb mér-vű decentralisatiót. A művelatlenségre nézve pedig korántsem üres frázis, hogy a tudatlan ember kezében gyilkos a nagy szabadság, mely-lyel meglehet legelőször önmagának fordul. Nem tagadjuk, hogy a tudatlan ember is saját boldogságára tör, de azt igen, hogy tudná jólété eszközlésének helyes módját; valamint azt is, hogy a korlátlan egyéni szabadság üdvére vál-na, midőn az egyén más jólétének feldul-hatására is.

Északamerika, Sweicz avagy Anglia népe korántsem a mi népünk.

Hazánkban tehát szigorúan kell, hogy kö-vesse az utat, melyen innen szabadon fejlőd-hetik az egyén és túl nem bukik el az állam. Ez út egy ideig, míg népeink műveltebbé nem lesznek, más nem lehet, mint a melyen eddig a Deák-párt járt.

Az 1868-iki törvény megadott mindent, a mi jelen viszonyaink közt követelhető.

Csupán a nyelv az, mi egyenlenné te-hetné a más nemzetiségek jogait a magyaré-hoz hasonlítva. De midőn az egyes saját nyelvén írhat fel a kormányhoz, midőn a község saját nyelvén kezelheti ügyeit, midőn az álla-mi iskolákban minden belépő tag nyelvét is tanítják s a községi iskola a község nyelvén tanít: e tekintetben a lehetőség határáig van kiterjesztve az egyéni jogkör. Más tekintetben pedig nem mondjuk, hogy ne lehetnének némi apróbb követelések támaszthatók, de általában a nemzeti-égekhez tartozó egyéniségek csak azokat a hátrányokat szenvedik, melyeket az állam többi tagjai.

A főbejárás lépcsőzetén különböztetünk exo-tikus virágok és növények illata bódítja a látoga-tót. Az épület homlokzata előtti terassen hatalmas szökőkutak díszlegnek, melyeken hatyuk s mytho-logiai félhal- félnő alakok művészi-változatban prec-skelik a vizsugarakat. A szökőkutak körül csinosan rendezett virágágyak, rondók. Az épület háta meg-gett egy magas sétatény nagy hárs és gesztenye. fák-kal, honnan a főléses kilátás a közel s távoli vi-dékre s Alpokra. E hely s ez épület környezetével soha nem feledhető kellemes benyomást tett reám. Egyszersmind sötét borulat fogott el a gondolatra, hogy hazánkban épen a középületek a legelhanya-goltabbak.

Május 27-én d. u. elindultunk Freiburg felé. Freiburg egy 10,500 lakóval bíró francia város egy mélység — melyben a Sarine foly — két partján.

A legnagyobb nevezetessége e városnak két óriási mélység feletti drót hídja, mely a város két részét köti össze.

Egyik sodronyhíd 1832 — 33-ig készült a fran-czia mérnök Chaley terve szerint. E híd 941 láb hosszú és 263 láb magasban lebeg a Sarine tükre felett.

E híd szerkezete a következő. Négy 1,200 láb hosszú sodronyfondék — melyek mindenike 1,056 szál sodronyból áll — van a két parton a földbe mélyen megerősítve. E sodrony fondékokon geren-dázat nyúlik végig. Lábai csak a két parton vannak középen semmi. Az egész híd sulya 7,600 mázsa.

Mindezt maguk a nemzetiségek is érzik s ép ezért más magatartást tapasztalunk ré-szről, mint a mit vezéreik kívánnak és hir-detnek. A hongyülésen koránt sincsen akkora mérvben képviselve a nemzetiségi elégtületlen-ség, hogy az a választásban részt vett nemze-tiségi tagok számával arányban volna. Tiszta biztonsága ennek az, hogy önmagukban is kisebbségben vannak a nagyszájú vezetők.

És bizonyára kisebb számmal volnának a vezérek, s még kevesebb számmal követők, ha a közelmúlt nem korbácsolta volna fel e nem-zetiségi ábrándokat a legvégsőbb fokig. Nem volt elég, hogy e népek felbujtatva élethalál-harcot vívtak azon állam ellen, melynek most fensőbbesége alatt állanak, hanem e nagy harc után is nagy részben e nemzetiségi képzelgéseket használta az abszolutismus örök megő-résére, hazánk egységének szétdarabolására.

Egy nép érzelmei nem mehetnek oly gyors metamorphosison át, mint a milyen az ese-mények vitték át viszonyainkat.

Hazánkban nem lehet más teendője, mint erőlyes visszatörése mindazon törekvéseknek, melyek az állam ellen irányulnak, de egyszer-smind a nemzetiségi tagoknak, szabadelvű de-mocratia alapján meg kell adni mindazt, mit az állam többi tagjának, sőt ezzel a lehetőse-gig azt is, mit saját nemzeti kormányától kaphatna.

Honunk többsége ez úton indult el s ha tovább is rajta halad, hazánk nemzetiségi meg-fognak győződni, hogy a mint szt. István ko-ronája alatt béke és nyugalomban élhettek ed-dig, a szabadság és egyenlőség szárnyai alatt felvirágozhatnak ezután.

Ő felsége kedden délelőtt fogadta mindkét delegatió tagjait, még pedig 1 órákor a birodalmi tanácsban képviselt országok delegatióját, félórával később a magyar delegatió tagjait.

A magyar delegatió élén Ő Felségét követke-zőleg üdvözlé gr. Majláth Antal elnök:

„Felséges Császár és Apostoli király! Legkegyelmesebb urunk!

Eljöttünk Felséged legmagasabb egybehívó pa-rancsára, a magyar országgyűlésből kiküldöt-tetve, a közös ügyeknek az 1867. évi XII. t. czik-kelyünk értelmében való tárgyalása végett.

Fogadja Felséged legmagasb kegyelmével azt, mi nekünk első, legdrágább kötelességünk vala-most:

Királyi személye iránti legmélyebb hódolatu-nak, fejedelmi házához, koronájához való ragaszkodásunknak. tántoríthatlan bűségünknek e magasztos alkalommal való legbensőbb kifejezését.”

Mire Ő Felsége következőleg méltóztatott vá-laszolni:

„Öszinte ragaszkodásuk kifejezését megelé-géssel fogadom.

A mint az ember végig megy rajta, az egész erre-arra himbálódzva ring, úgy, hogy a félénk idegen — ezen kívül még ha az alatta tátongó mélységbe tekint — nem kis szepegések között tiégek keresztül rajta. Különben, hogy e híd szilárdságában nem igen biznak, mutatja ezt a híd két végén kitett fi-gyelmeztető, a mely a sebes hajást a legszigorubb büntetés mellettiltja, továbbá csak egy bizonyos mennyiségű és sulyt terít szabad rajta keresztül vinni; katonai csoportnak nem szabad trappal men-ni és csak egyes sorjában s megszakadozottan.

A másik híd a Gotteron Slucht felett vezet Freiburgból 154 láb magasságban és 804 hosz-súságban. E hidat 1840-ben építették az első mintájára.

Pő nevezetessége még Freiburgnak a Szt.-Miklós temploma, nagy püspöki dóm; egy műnster a jó goth időkbeli. Ez épület a Georg du Jardils terve szerint 1185-ben kezdett épülni, hanem csak 1500-ban végeztetett be félig-meddig, mint minden goth remek. Homlokzata gyönyörű faragványokkal ékesedik. Belseje nem a legmeglepőbb, csupán óri-ási orgonája; melyet 1839-ben elhalt híres orgo-na művész Moser épített; klasszikai beccsel bíró mű. Ez orgona magassága 32 láb, van 67 rej-gistere és 7800 sipja, Hangja páratlan, koncztjei európa-hírűek. Mnden este látszanak rajta — szemé-lyenként 1 frankért. Ki rendkívüli időben akarja hallani 60 frankot kell letenni.

A karba való a menetnégy emléktábla a híres jezsuita Canisius emlékére van felállítva, ki a XVI.

Ismerem ez érzelmek őszinteségét és szívesen viszonzom azokat.

A monarchia külszónyainak kedvező állása, a szomszéd államokhoz való őrvendentes jó viszony lehetővé tették, hogy kormányom az önk áldozat-készségét csak azon mértékig vegye igénybe, mely a monarchia biztonlété, a törvényesen megállapított véderő fenntartása és fejlesztése érdekében szükeges-nek mutatkozott.

Az előterjesztések a két államfél kormányai-val közösen folytatott tanácskozások eredményei s az utóbbi évek által megérlelt tapasztalatok és lelkiis-meretes vizsgálát nyomán jöttek létre.

Hazafias működésükben teljes bizalmam fogja kísérni önöket.”

Ugyanezen szavakat intőzte Ő Felsége német nyelven a birodalmi tanácsban képviselt országok delegatiójához is.

— A vörös könyv következő okmányokat fogja tartalmazni: 1. ama köriratot, a melyben a külügyi hivatalnak Andrássy gr. részéről való átvétele adatik a kabinetek tudtára s ezzel együtt a kabinetek válaszáat. 2. Az olasz udvarhoz s a szent székhöz ujonnan kinevezett követ jelentése fogadási audientiája felől. 3. Közlemények a ruméniai izraeli-ták helyzete felől. 4. A chinai, japáni és siáni kép-viseletek felől jelentés; továbbá jelentés az ezen or-szágokban kereskedelmi és politikai okokból ily kép-viseletek főtartásának szükségessége felől. Jelentés az ezen országokkal kötött kereskedelmi szerződések ratificatiója felől. 5. Jelentés azon tárgyalások felől, melyek Franciaország óhajására, az osztrák-magyar s francia kereskedelmi és hajózási szerződések meg-változtatásának tárgyában folytak; Apponyi tiltako-zása az ugynevezett „droit de statistique” (az új vámtételek) ellen, mely 1872. febr. 22-én vált tör-vénynyé Franciaországban. 6. Véleménysere a ten-gerjog kérdése fölött s a különböző kormányok között.

— A „Köln. Ztg.” a délszláv ügyekbe be-avatott forrásból azon közleményt hozza, hogy Fe-rencz Jozsef király Ő felsége Berlinbe időzése alkalmával a szerb fejedelemtől egy sajátkezű iratot ka-pott, melyben az trónraléptét tudatva alkalmat vesz magának Ő felségének, a királynak legmélyebb kö-szönetét fejezni ki azon jóindulatáért, melyet ez ide-ig irányában — a fejedelem irányában tanúsított, s kéri ez érzelmeket továbbra is megőrizni.

Országgyűlés.

Pest, sept. 17.

A képviselőház mai ülésén, néhány jelenték-telen előzmény s a tegnapi ülésen megejtett válasz-tások eredményének kihirdetése után

Gr. Lónyay miniszterelnök kíváncsnak jelez-vén, hogy a felirati tanácskozások mellett némely sürgősebb, — de könnyebben elintézhető törvényja-vaslatok is tárgyalás alá vétessenek, betereszti a

ik században e műnster híres szónoka volt s ki Me-lancionnal egy nevezetes disputatiót is tartott.

E városban van az 1818 — 1847-ig itt lakott jezsuiták egy collegiuma. Bronz emléke a főté-ren e város egyik tudós s jótékony papja: Pater Gi-rard-nak.

Freibourgban 28 ik máj. reggel tovább indultunk Genf felé.

Genf (franciául Geneve, olaszul Ginevra) a francia Svajcnak legdélnyugotibb szögletében feks-zik, a hasonnevű kanton fővárosa.

Genf 42,000 lakóval bíró legnépesebb és leg-gazdagabb városa Svajcnak. Központ Német-, Fran-czia és Olaszország között. Gyűlhelye az idegen uta-zóknak, kik éven át 25 — 30,000-an megfordulnak itt, asyuma a francia, olasz, spanyol, német, lan-gyel menekülteknek. Hajdan erősség volt, újabban falait leszedetetik.

Népessége Genfnek oly tömött, hogy kényte-lenek 7 — 8 emeletes házakat építeni, csak hogy meg-férjenek. A régi városrészt egy igazán ódon város színezetét viseli magán, kormos fekete falai s czikk-czakos muszkakürtőivel valami chaotikus kinézetű adnak e városrésznek.

Az új város palotái czifrábnál czifrább hote-lei sokaságával (30 eleőrendő, 10 másod s harmad-rendű hotele ki tudja hány ?!), asphalt kövezetei szobrai s kirakataival, „en miniatúr Paris.”

A genfi tón keresztül folyó Rhone a várost két részre szeli, mely két félnek északi része az ő, déli az új várost képezi.

(Folyt. köv.)

„KELET” TÁRCZÁJA.

Emlékezések Svájcra.

Herepei Gergelytől.

(Második közlemény.)

Luzernből — Genfig.

(Folytatás.)

Bernnek egyik legimposantabb épülete, a kolos-salis Bundes Rauthaus, melyet 1857 — 62-ig épí-tettek. Gyűlésezési és hivatali helyisége ez a Bun-des Rathnak, parlamenti helyisége az állaadó és nemzeti tanács-nak, melynek egy ében 2-er nyilvános gyűlései vannak itt. A látogatás szabad. A szövetségi tanács háromféle nyelven értekezik, u. m. német, francia és olasz nyelven.

Az épület olasz stylban van keresztül vive Kubli és Stadler Ferdinand terve szerint. Az egész épület hossza 374 láb, szélessége 100 láb. Magának Bernnek 2 millió frankjába került s ezen kívül a kantonok költségei.

Belseje a legizlésteljesebb csin és renddel van beruházva. Ablakain meglepő üvegfestések. Legim-posantabb a különböző külhatalmak követinek el-fogadó terme, nagy olajfestmények klasszikus szob-rok, selyem s bársony függönyök s különböző virág csoportokkal díszítve; e terem ablakain a 22 kanton czime rei vannak.

honvédségi Ludovica akadémia megnyitására, e katonai intézet épületének átalakítására és felszerelésére királyi meghagyás folytán igénybe vett póthitelről és a határőrvédelmi polgárvédelmi feladatokról a honvédelmi törvények némely §-ainak (1868. 40. tcz. 12. §. 40. tcz. 30. §. — 41. tcz. 2. §.) módosításáról szóló törvényjavaslatokat.

Ezek kinyomtatása elrendelvé, kettő az osztályokhoz, a póthitelről szóló a pénzügyi bizottsághoz utasítottatik.

Trefort vallás- és közoktatásügyi minister beterjeszti a kolozsvári egyetemről, és a felállításra szükséges póthitelről szóló törvényjavaslatokat. A tanügyi és pénzügyi bizottságnak kiadatni határozatnak.

Szláv keresk. minister beterjeszti a Portugaliával kötendő kereskedelmi, Montenegróval és Németországgal kötendő posta-szerződésről, a hajóépítésre szükséges anyagok vámmentes behozataláról, az osztrák Lloyd-társulattal tengeri póstaszolgálat tárgyában kötendő egyezményről és a bécsi világkiállításra küldött tárgyak ideiglenes védelméről szóló törvényjavaslatokat. Ezek az osztályokhoz, a Lloydra vonatkozó a pénzügyi bizottsághoz utasítottatik.

Tisza közlekedésügyi minister a győr-sopronyi elsőrendű, — sopron-lundenberg-vágány elsőrendű, és vojtek-boksányi másodrendű vasutakról szóló törvényjavaslatot, és a Ferencz-csatornára vonatkozó novellát. Három első a pénzügyi és vasúti bizottsághoz, utóbbi Ghyczy K. és Széll K. megjegyzésére csak a pénzügyi bizottsághoz utasítottatik.

Tóth Kálmán sürgeti a Baja város szabad kir. várossá emeléséről szóló törvényjavaslat beterjesztését. Tóth minister igéri ezt annak idejére, most azonban nem tartja oly sürgősnek.

Kerkápoly pénzügyminister beterjeszti az 1869-ki közös kiadások fedezéséről, az 1871-ki hadügyi póthitel esedékes részéről, a hitelmiveletek költségéről és az udvartartás felemeléséről szóló törvényjavaslatokat. Kinyomtatni és a pénzügyi bizottságnak kiadatni határozatnak.

Gr. Lónay ministerelnök Nikolicsnak a szerb ügyekre vonatkozólag tett interpellációjára felel:

Beszéde kezdetén az interpelláló képviselő irdokolni kívánta azt, miért intézte az interpellációt hozzám, hangsúlyozván azt is, hogy ezen ügyben történt minden intézkedésért a felelősség engem is terhel. E tekintetben nyilvánítom, hogy igen is, a szerb ügyben tett intézkedésekért a felelősséget elvállalom. Ily fontos ügyekben a határozatok a minisztertanácsban hozattak, és így ezen ügyben az összes miniszerium, mely egyértelműleg hozta a határozatot felelős és természetesen annak elnöke is. De azért is elvállalom a felelősséget, mert midőn a ministerelnökséget átvettem, azon fontos ügyek közé soroltam a szerb ügyet, mely a kormány különös figyelmét követeli, és így mindjárt kezdetben még a múlt télen megismerkedni kívántam ezen ügy állásával. Ismerem tehát ezen ügynek állását, s legyen meggyőződve a képviselő ur, hogy míg jelen állásomban vagyok, folyvást figyelemmel is fogom kísérni, s legyen továbbá arról is meggyőződve, hogy amint egyrészt tisztelem minden egyes vallásfelekezeti jogait, úgy másrészt kötelességem nem engedni meg oly törekvéseket, melyek a joghatárait netán túllépnek. (Élénk helyeslés.) Ugy hiszem, a kormánynak feladata, figyelemmel kísérni s meggátolni minden oly törekvést, mely akár a fejedelmi jogok csorbitására, melyeket tiszteletben és érvényben tartani, a magyar király minden híj alattvalójának kötelessége, akár az ország békéjének megbáborítása vagy törvényeinek megsértésére vezetne. (Élénk helyeslés.)

(Folyt. köv.)

Kolozsvár, szeptember 17.

Városi önkéntes tűzoltó egyesületünk f. hó 15-én gyűlést tartott, mely gyűlés főtárgyát az egyesület számára szükséges őrtoronyi távra, mászó-ház stb. előállítására megkívántató pénzmenyiségek beszerzésének kérdése képezte. Gyűlésünk erre nézve a következő három módozatot állította meg:

1. A helybeli biztosító és más pénzintézeteket valamint a céhekot is írásba fogja felkérni segélyadásra; ez írásos felkérések megkészítésére bizottságot nevezett ki.

2. Tizedenként 2—3 tagtársat bizott meg, kik a számukra kijelölt tizedben az egyes polgárokat keressek fel s kérjék fel segélyadásra. E megbízottak a következők: a.) Bel-magyar tizedben Andráschowski Frigyes, Nánási Péter; b.) Óvári tizedben Nedorost Ferencz, Valtér Károly; c.) hidelvi tizedben Szathmári István, Burchárdt Ágoston; d.) Bel-monostor tizedben Simon Endre, Vaszi Zsigmond; e.) Kül-monostor tizedben Polcz Rudolf, Mayer Sándor; f.) Bel- és Kül-szén tizedben Minorich Károly, Róth Antal, Bartha János; g.) Nagy-piaczon Csiki József, Wilman Albert; h.) Bel- és Kül-közép tizedben Harai Sándor (lemondott) Burchárdt Ágoston, Voith Gerely; i.) Kétvíz közt Dalban Samu, Kerekes János.

3. Az erre vállalkozó kereskedők boltjaiban gyűjtő-szekrényeket fog állítani.

Ezek azon utak, melyeken reméli egyesületünk, hogy a szükséges pénzmenyiséget beszerezheti.

Midőn egyesületünk e megállapodását a t. polgártársak maguk tájékozása végett a gyűlés akaratából köztudomásra hoztuk, nem tehetjük, hogy egyetemes mind azon reményünknek kifejezést ne adjunk,

miszerint városunk t. polgárai saját érdekében szeretni fogják egyesületünk, illetőleg egyesületük, azon helyzetbe hozni, hogy az feladatának teljesen megfelelni képes legyen. Ezt annyival inkább reméljük, mert a tűzoltó-egyesület nem magántársulat, hanem a városé; célja nem önhaszon, hanem a város egyes polgárai vagyona megmentése s a netaláni szerencsétlenség ellen biztosítása. Mig az egyesület a várost a tűzvészektől ellen védi, fővárosias színezetet kölcsönöz neki, addig az egyesület tagjainak jutalmuk az az érzet, hogy városunk iránt kötelességet teljesítettek, annak javára fáradtak.

Még egyszer ajánljuk gyűjtőinket t. polgártársaink sok felé ugyan, de önjavukat alig közelebből érdeklőlőleg, igénybe vett szíveségébe és adakozó készségbe.

Bárhonnan és bármilyen uton befolyt segélyt nyilvánosan fogunk nyugtázni; ugyisintén a befolyt összegek hova fordításáról annak idejében nyílt számadást fog gyűjtőink a t. polgártársak elé terjeszteni.

Minorich Károly,
bizott. elnök.

Biró András,
egyleti jegyző.

Midőn városunk ez oly annyira életbe vágó ügyet t. olvasóink buzgó pártfogásába a legmelegebben ajánlanók, készséggel ajánljuk föl lapunkat is a begyűlt összegek nyilvános nyugtázására, szívesen vállalkozván egyszersmind a hozzánk küldendő adományok illő helyre való juttatására is.

Kolozsvár város intelligenciájában oly gazdag közönségre bizonnyal nem szorult arra, hogy a tűzoltó intézmény jólékony voltát még hosszán kellene fejtegetnünk s így minden további ajánlgatást feleslegesnek tartunk. Részünkről ezennel megnyitjuk az aláírások sorát 10 o. é. frttal Szerk.

Az 1873-iki közös budget.

I. Fejezet. Közös külügyminiszerium.

Az 1873-ik évre 4.246.295 frttal előirányzott rendes nyers szükséglet az 1872-ik évre engedélyezett 2.249.420 frtnyi nyers szükséglethez hasonlítva 1.996.875 frttal nagyobb.

Az 1873-ik évre fedezetül előirányoztatik 697.500 frt. tehát 1872 ik évre felvett 139.000 frtnyi összegnél 558.500 frttal több.

Ennélfogva az 1873. é. rendes tiszta szükséglet tesz 3.548.795 frtot, mely az 1872-ik évre engedélyezett 2.110.420 frt. összegnél 1.638.375 frttal több.

Az 1873-ik évre 94.480 frt. előirányzott rendkívüli szükséglet az 1872 ik évre engedélyezett 79.680 frt. szükséglethez hasonlítva 14.800 frttal nagyobb.

Ennek következtében az 1873. évi összes tiszta szükséglet tesz 3.643.275 frtot, mely az 1872. évre engedélyezett 2.190.100 frt összegnél 1.453.175 frttal nagyobb.

II. Fejezet. Közös hadügyminiszerium.

A. Hadsereg.

Az álló hadsereg 1873. évi rendes nyers szükséglete 90.949.310 frttal irányoztatott elő s így az 1872. évre 83.971.295 frt. engedélyezett rendes nyers szükségletnél 6.978.015 forinttal több vétetik igénybe.

A hadseregnek saját bevételeiből származó fedezete az 1873. évre 4.949.310 frtban irányoztatott elő, mely tehát az 1872. évre felvett 4.737.109 frtnyi fedezetnél 212.201 forinttal nagyobb.

Ennélfogva az 1873. évi rendes tiszta szükséglet tesz 86.000.000 frtot és így az 1872. évre engedélyezett 79.234.186 frt rendes tiszta szükségletnél 6.765.814 frttal több vétetik igénybe.

Az álló hadsereg 1873. évi rendkívüli szükséglete a határőri csapatok betudásával 11.205.075 frttal irányoztatott elő, tehát az 1872-ik évre engedélyezett 11.193.712 frtnyi összegnél 11.363 frttal nagyobb.

Ennélfogva az álló hadseregnek összes tiszta szükséglete az 1873. évre 97.205.075 frtban irányoztatott elő, mely összeg az 1872-ik évre engedélyezett 90.427.898 frt szükségletet 6.777.177 frttal baladja felül.

B. Hadi tengerészet.

A tengerészetnek 1873-ik évi rendes nyers szükséglete 8.490.270 frttal irányoztatott elő, hasonlítva tehát az 1872-ik évre engedélyezett 8.300.280 frt. összeghez, 189.990 frttal több vétetik igénybe.

A tengerészetnek saját bevételeiből származó fedezete az 1873-ik évre 102.100 frtban irányoztatott elő, mely tehát az 1872-ik évre számításba vett 330.000 frtnyi fedezetnél 227.900 frttal csekélyebb.

A tengerészetnek rendes tiszta szükséglete tehát az 1873-ik évre 8.388.170 frttal van előirányozva, mely az 1872-ik évre engedélyezett 7.970.280 frtnyi összeget 417.890 frttal haladja felül.

A tengerészetnek 1873. évi rendkívüli szükséglete 3.254.410 frttal irányoztatott elő, s így az 1872-ik évre engedélyezett 2.954.410 frtnyi összegnél 300.000 frttal több kívántatik.

A hadi tengerészetnek 1873-ik évi összes tiszta szükséglete tesz 11.642.580 frtot, 1872-re engedélyezve volt 10.924.690 frt. és így az 1873-ik évre 717.890 frttal több irányoztatott elő.

Ezénél fogva a közös hadügyminiszerium összes nyers szükséglete az 1873. évre 113.899.065

frttal irányoztatott elő, tehát az 1872-ik évre engedélyezett 106.419.697 frt. összegnél 7.479.368 frttal több vétetik igénybe.

A közös hadügyminiszerium összes fedezete 1873-ra 5.051.410 frttal irányoztatik elő, az 1872-iki fedezethez képest tehát, mely 5.067.109 frttal vétetett fel, 15.699 frttal kevesebb irányoztatott elő.

Ezen miniszerium előirányzott összes tiszta szükséglete tesz tehát 1873-ban 108.847.655 frtot, 1872-re engedélyezve volt 101.352.588 frt. és így az 1873. évre 7.495.067 frttal több kívántatik.

III. Fej. Közös pénzügyminiszerium.

A. Közp. vezetés, közp. pénztár és számosztály.

Ha ezen miniszerium központi vezetésére, a központi pénztár s a közös pénzügyminiszerium s a központi pénztár számvédelmi osztályára 1., 2., 3. czim alatt előirányzott 1873-ik évi rendes nyers szükséglet, mely összesen tesz 138.907 frtot, összehasonlítottatik az e czimen az 1872-ik évre engedélyezett 135.829 frtnyi összeggel, — az 1873-ik évre 3.078 frttal nagyobb szükséglet mutatkozik.

Az 1873-ik évre az említett három czim fedezetül előirányoztatik 1.380 frt, tehát az 1872-ik évre felvett 1.350 frt. összegnél 30 frt. több.

Ennél fogva az érintett három czim 1873-ik évi rendes tiszta szükséglete tesz 137.527 frtot, mely az 1872-ik évre engedélyezett 134.479 frt. összegnél 3.048 frttal nagyobb.

Az 1873-ik évre ezen három czim alatt rendkívüli szükséglet nem irányoztatott elő.

Ennélfogva az 1872 ik évi engedélylyel szemben 3.310 frtnyi megtakarítás mutatkozik.

Ennélfogva az 1873-ik évre a nevezett három czim összes szükséglete tesz 137.527 frtot, mely az 1872. évre engedélyezett 137.789 frtnyi összegnél 262 frttal kevesebb.

B. Közös nyugdíjak.

A közös nyugdíjakra az 1873 ik évre 1.682.885 frt rendes nyers szükséglet irányoztatott elő és így az 1872 ik évre engedélyezett 1.654.417 frtnyi összegnél 28.468 frttal több kívántatik.

Az 1873-ik évre fedezetül előirányoztatik 1.200 frt, tehát az 1872-ik évre felvett 588 frt. összegnél 612 frttal több.

Ennélfogva az 1873 ik évre e czimen a rendes tiszta szükséglet tesz 1.681.685 frtot, mely az 1872-ik évre engedélyezett 1.653.829 frtnyi összegnél 27.856 frttal több.

A közös nyugdíjak 1873-ik évi rendkívüli szükségletére előirányzott 1.050 frt. teljesen megegyezik azon összeggel, mely 1872-re engedélyeztetett.

A közös nyugdíjak 1873-ik évi összes tiszta szükséglete tehát tesz 1.682.735 frtot, így az 1872-ik évre engedélyezett 1.654.879 frtnyi összegnél 27.856 frttal több kívántatik.

Ha a közös pénzügyminiszerium (1. — 10. szám) 1873-ik évi összes nyers szükséglete, mely tesz 1.822.842 frt. összehasonlítottatik az e czimen az az 1872-ik évre engedélyezett 1.794.606 frtnyi összeggel, — az 1873-ik évre 28.236 frttal nagyobb szükséglet mutatkozik.

Az 1873-ik évre felvett összes fedezet tesz 2.580 frtot, tehát az 1872 ik évre felvett 1.938 frtnyi összegnél 642 frttal nagyobb.

Ennek folytán a közös pénzügyminiszerium 1873-iki évi összes tiszta szükséglete tesz 1.820.262 frtot, és így az 1872. évre engedélyezett 1.792.668 frtnyi összegnél 27.594 forinttal nagyobb.

IV. Fejezet. Számellenőrzés.

A közös főszámszék 1873-ik évi nyers szükséglete 104.095 frtal, az 1873-ik évi fedezet 836 forinttal irányoztatott elő, tehát kevesebb 103,259 forinttal.

Közös főszámszék 1873-ik évi összes tiszta szükséglete az 1872-ik évi engedélyezéssel teljesen megegyezik.

Az 1873-ik évi előirányzat sommázata összesen 120.166.777 frt. — kr. nyers szükségletet mutat, és a 5.752.326 frt fedezetnek levonása után marad 114.414,451 ft. — kr. tiszta szükséglet.

Ezen tiszta szükséglet fedezésére szánvák mindenekelőtt az 1873-ik évre előirányzott határvám feleslegek, melyek az 1872-ik évvel szemben 3.556.000 frt, nagyobb összegben vagy is 15.556.000 frt. — kr. irányoztattak elő. Ennélfogva a szükséglet tesz 98.858.451 forint — kr.

Ha ezen összegből a magyar kincstár terhére egyelőre lehuzándó 2 százalék 1.977,169 frt 02 kr. levonatik, a járulékok által fedezendő szükséglet 96.881,281 frt. 98 kr. tesz.

Ebből esik a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokra 70%, vagyis 67.816,897 frt 39 kr. a magyar korona országaira pedig 30%, vagyis 29.064,384 frt. 59 kr.

A közönségi bizottságoknak legfelsőbb helyen szentesített határozatait szerént a közös államháztartás 1872-ik évi tiszta szükséglete a határvám tiszta jövedelme fejében előirányzott 12.000.000 frt levonása mellett 93.437,615 ft állapított meg, mely összegből a magyar kincstár terhére egyelőre levonandó 1% százalék 373,754 frt 46 kr. és a 93.064,860 frt 54 kr maradékból a törvény értelmében a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által fedezendő 70 százalék 65.145,402 frt 37 kr és a magyar korona országai által fedezendő 30 százalék 27.919,468 frt 17 kr tett.

E szerint tehát a járulékok által fedezendő szükséglet az 1873. évben, mely tesz 96.881.281 forint 98 kr, a múlt évihez hasonlítva, mely 93,064.860 frt. 54 kr, nagyobb 3,816.421 frt. 44 kr, és ennek folytán az 1873-ik évben a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok járulékbeli tartozása 2,871.495 frt 02 kr. a magyar koronához tartozó országoké pedig 1,144.926 frt 42 kr nagyobb.

Választmányi jelentés,

melyet a kolozs-dobokamegyei néptanítók egyesületének 1872-ik évi közgyűlésén előadott Szabó Endre, első titkár.

(Folytatás)

Ezzel párhuzamban álló, szintén igen üdvös intézkedéseket tőn a bizottság az egyesület helyiségében minden csütörtöki napon „nyilvános vita estélyek” rendezése iránt. Ezen estélyeken gyakran gyűltek egybe a néprövelési munkásai s számos barátai, ezek közt hölgyek is. Érdekes és tanulságos eszmecserék fejlődtek ki itt, némely népiskolai bal-fogás kiküszöbölésére hadjárat indított, s életre való eszmék tervekbe idomítottak minő volt például a gyermekfelügyelőnőket képző intézet eszméje, mely e szerény vita körben kifejlődve. Kolozsvár számos buzgó tanügybarátai által fölkarolva, ma már megvalósulásának küszöbén áll.

De ezen nem kicsinylendő tevékenység mellett igen nagy munkásságot fejtett ki a nevelés-oktatási bizottság a „népiskolai tanterv” kidolgozása tekintetében, mely úgy e bizottságot csak nem az egész egyleti éven keresztül foglalkoztatá. A választmány nygvanis utasítá a bizottságot a kormány által kiadott „népiskolai tanterv” megírására. Ezen nem könnyű, de hálásnak ígérkező feladatot készséggel teljesíté a bizottságnak, számos ülésében tüzetesen megírálta a kérdéses művet, de csak hamar azon meggyőződésre jutott el, hogy igen nagy szolgálattal tette a népoktatás ügyének, ha ezen tapasztalt szakemberek által hiányosnak s a jelen körülmények közt főleg a falusi népiskolákban keresztülvihetlenné ítélt — tanterv helyett egy újat, a kor követelményeinek, de egyszersmint a lehetőségeknek is megfelelő dolgozót ki. S miután a választmány a bizottság e nézetét magáérvá tévé, nem késelt a bizottság az új tantervet — több jeles szakavatott egyén szives közreműködésével — elkészíteni, mely munkát a választmány június 6-án tartott ülésében elfogadtatván — miután annak egybeállítója Szabó Endre 5 db. arannyal lett jutalmazva. Stein János kiadó ur vállalkozása folytán 3000 példányban — az egyesület pénztárának minden legkisebb terhelése nélkül — de sőt az egyesületnek anyagi hasznót hozva kinyomtatott s a közönség használatába bocsátatott.

Végül e bizottság — a választmány utasítása nyomán — a legutóbbi időkben Molnár Aladárnak a néptanítók nyugdíjazása tárgyában készített terve megírásával foglalkozott s itt is közel áll munkálata teljes befejezéséhez.

3-or A könyvtári bizottság Indali Péter elnöke alatt a könyvtár alapjának megvetése tárgyában fejtett ki buzgó tevékenységet. Megkereste a hazai könyvkiadókat s a vallás- és közokt. miniszeriumot ajándék könyvek küldése iránt, mely kérelmek alább láthatólag igen szép eredményt idéztek elő. Ugyanezen bizottság tapintatosságának lehet köszönni, hogy amár az egyesületi pénztárból csak 100 frtot fordíthatunk könyvek bevásárlására, még is a czélszerű megválasztás folytán e csekély összegben is becses műveket lehetett megszerezni.

Végül kidolgozta a bizottság a könyvtári szabályzatot s alkalmas intézkedései által lehetővé tette sat. hogy könyvtárunkat a vidéki tagok is használhassák.

4-er A pénzügyi bizottság Gazi József elnöke mellett a pénztári számadások koronkénti megvizsgálásával foglalkozott. Ezen bizottság elnöke s tagjai buzgalmaának köszönhetjük, hogy Brunner Ch. pesti kereskedő által a m. évi taneszköz kiállításra küldött Fröbel féle játékok s minták egyesületünk pénztárának jövedelmet hozólag árusíthatattak el s illetőleg sorsolhattak ki. Az anyagi haszon mellett azonban hasonlíthatatlanul becsesebb ama szellemi nyereség, melyet ezen tárgyak elárúsítása által Fröbel rendszerének megismertetése tekintetében kiküzdőnk sikerült.

5-ör A kiállítási bizottság Szabó Endre elnöke mellett nagy számú egyleti s nem egyleti szakértő tagokból az 1873 ki bécsi világkiállításra érdyle népoktatási állapotát előtűntető kiállítványoknak egybegyűjtése céljából alakítottatt. Bár a bizottság a rendelkezésére állott idő rövidsége által működésében nagyon korlátozva volt, mindazonáltal sikerült buzditó fölhevítései által oda hatni, hogy 40 különböző kiállítvány jelentett be helyből és a vidékről, sőt egy néhány Erdély távolabbi részeiből is.

Midőn ezekben a választmánynak s állandó szakbizottságainak működését röviden vázoltuk s az eredményeket főbb vnaásaikban fölmutattunk, záradékkul van szerencsénk a hivatalos ügykezelésről következő kimutatást nyújtani:

Tartott a választmány 15 ülést s ezekben összesen 246 határozatot hozott. A szakbizottságok összesen mintegy 60, különböző ülést s tanácskozást tartottak. Beérkezett a választmányhoz 109 ügyirat. Ebből elintéztetett 107, hátralékban van:

2. Választmányi s elnöki megbízásból a titkári hivatal által kiállított levelek, átiratok s fölterjesztmények száma 204, ezek közül némelyek számos példányban küldettek szét, s itt hálával emlíjük meg egyetünk tagja Fiedler Tamás könyvadász ur nevét, ki több példányu körleveleket igen mérsékelt díjért volt szíves többszöríteni. Ezekon kívül az egyes szakbizottságok is leveleztek a hatáskörükhöz tartozó ügyekben.

Mig ezek egyetünk székhelyén történtek, addig — miként fentebb jelezni szerencsénk volt — az egyet körében és mindinkább élénkülő tevékeny munkásság fejlődött ki. Kedves kötelességünknek tartjuk a körök működését is — bár csak halvány vonásokban — jelentésünk keretében foglalnunk.

1. A központi kör szervező gyűlését Kolozsvárra, április 11-én tartotta meg, mely alkalommal a kör elnökévé Szász Lajos, jegyzővé Szőke Péter kolozsvári tanítók választottak. Gyakorlati értekezést tartott Szász Lajos az írás-olvasásról, minta tanítást tartott Gazsi József. Második gyűlést a kör augusztus 23-án tartá. Ez alkalommal értekezett Máté József szamosfalvi tanító a tanítók sikeres működésének akadályairól, továbbá Márai János a szünidőkről. Ezen gyűlésben Gazsi József egy db. aranyot ajánlt föl pályadíjra ily című pályakérdés megoldására: „Mik a falusi népiskolai oktatás sikerét gátló akadályok s miként lehetne ezeket elhárítani.” Mivel azonban e kérdés megoldása végett egyetünk egyik tevékeny tagja a jelen gyűlésen óhajtott értekezést tartani s így a pályázat kitűzése valószínűleg szükségtelemé válik, annál fogva a pályadíj ajándékozásának szíves beleegyezésével a választmány a t. közgyűlésnek tartá fön a kitűzött jutalomnak egy más pályakérdés megoldása tekintetében felhasználása iránt intézkedni.

(Folyt. köv.)

Jelentés.

Az erdélyi méltóságos román. kath. ideiglenes bizottmány határozata következtében 1872/3 tanévre a kolozsvári kisebb főneveldeben (convictus) tavalyról maradnak: Farkas Géza, Kósa Árpád 8. oszt. Campione Miksa, Dencz Adolf, Gardik Vilmos, Kollin István, Kriest János, Láposi Zsigmond, Vachter József 2. oszt. Amberboy József, Eperjess István, Horváth Károly, Lukács Antal, Schreiber Lipót 3. oszt. Karácsonyi Miklós, Lázár Farkas, Martini Károly, Paal Géza, Szaicz László, Stáry Róbert, Szentkirályi Géza, Szentpáli István, 4. oszt. Boér János, Demien Albert, Ede Emil, Góla Kálmán, Gőnczy Dénes, Lukács Károly, Szenkirci Jenő 5. oszt. — Átjónnek: Némethy György 5. oszt. Gyulafehérvárról, Bálló Béla 5. oszt. Csik-Somlyóról, Boeskor Antal 5. oszt. Kantából, Száva Péter 4. oszt. Csiksomlyóról. Felvételtettek [1872/3 tanévre: Georgevics Sándor 6. oszt. Dániel József 4. oszt. Fejér Vilmos 4. oszt. Buday Károly, Faragó Károly, Stáry Gusztáv 3. oszt. Izsák Miklós 2. oszt. Algázi Lajos, Balás Gyula, Bartha Ödön, Gurnesvics Kelemen, Sópkecz Géza 1. oszt. összesen 45.

A nagyobb neveldeben (seminariumban) a) joghallgatók tavalyról maradnak: IV. Bándi György, Brunner Olivér, Finta József, Ince József, Papp Sándor. III. é. Erőss Elek, Farkas László és László József. II. Botár Károly, Fábian Imre, Liskai László, Mihály Ferencz, Mórincz Károly, Szabó Albert, Tamási Péter. I. é. Benedek Elek, Ferenczy István, Kovács Árpád, Márton Dávid, Mihály József, Récsy Géza, Székely János, Szigeti István. Átjónnek I. é. Cinege István, Dobai Ferencz, Eranosz Miklós, János József, Jóska János, Kovács Antal és Köröndy Oskár Marosvásárhelyről. Fölvételtettek 1872/3-ra I. é. Kapitány Gyula, János Péter, Putnoki Miklós és Szász Károly. összesen 34 jogász. b) gymnas. tanulók tavalyról maradnak: Büffy Zsigmond, Dávid József, Elekes Béla, Hechler Ignác, Jancsó Benedek, Jovian Antal, Kovács Antal, László Antal, Orbai Mátyás, Schöna Ferencz. 8. oszt. Amberger László, Benze Gergely, Demény Ferencz, Györfi Sándor, Istvánffy Miklós, Pálfi Ernő, Ráth Ferencz, Szacsvai Miklós, Tóth Károly 7. oszt. Antal Dénes, Bakos Kálmán, Bodosi Lajos, Dévai Antal, Elekes Tivadar, Fülöp Eadre, György Antal, Héja András, Karácsonyi Lajos, László Dévid, Oblatek Károly, Péter János, Retegyi József, Sárközi István, Szabó István, Török Kálmán, Veress Károly 6. oszt. Átjónnek: Nagy Ferencz 8. oszt. Mórincz József 7. oszt. Csik-Somlyóról. Bogdán Péter, Geczó Ferencz, Fischler Ede, Török Lajos 7. oszt. Maros-Vásárhelyről. Csoboth Simon, Orbai Miklós 5. oszt. Kantából. Felvételtettek 1872/3-ra; Juhász Lajos és Veress Sándor 5. oszt. összesen 46 felgymnas. tanuló.

Nyilvános számadás és közözet.

Wéber Albert orvos ur e hó 14-ikén a helybeli árvaház javára tartott tudományos estélyének volt.

A Bevétele: Egyes jegyek árából 148 frt. 30 kr. Fölül fizettek: Póstényi Anna kisassz. 1 frt. Vélcs Simon 1 frt 10 kr. Sándor József 1 frt. Kiss Sándor 50 kr. K. Papp Miklós 2. frt. Összesen 5 frt. 60. kr. Bevételei összeg 153 frt. 90. kr.

B. Kiadás: A lyceumi nyomda számlájára nyomtatványokért 19 frt. Világítás és teremtakarítás 20 frt. Zene 10 frt. Készletek a mutatóványokhoz számla szerint 39 frt. 60 kr. Hirdetések felragaszt-

tása s elhordása 5 frt. Rendőrség 1 frt. 60 kr. Jegyzető 80 kr. Aprólkos költségek 2 frt. 90 kr. Összesen 98 frt 90. kr.

Levonva a bevételeiből a kiadást, marad az árvaház javára tiszta jövedelem 55 frt.

Bizottmányunk kedves kötelességét teljesíti, midőn Wéber Albert orvos urnak, azon önzéstelen buzgalmaért, melynek sugallatából az estély egész tiszta jövedelmét a fent említett jótékony célra ajánlotta föl, őszinte köszönetét nyilvánítja, valamint Himmelstein urnak is a terem díj nélküli átengedéseért.

Kolozsvár, 1872. sep. 16-ikán.

Az árvaházi bizottmány nevében

Szász Domokosné,
titkár.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Pesten szept. 19. 10 ó. — p. d. e.
érkezett szept. 19. 12. ó. 35 p. d. e.

Andrássy Terebesre utazott.
A képviselőház tegnapi ülésében hosszú vita fejlődött ki az udvarhelyszéki választás felett. Ellen-zék indítványozta, hogy a ház határozza el, miszerint a választási elnök a jegyzőkönyveket Ugron Gábor és Orbán Balásnak adja ki. Élénk vita után Gorové indítványa fogadtatott el, mely az intézkedést a belügyminiszteriumra bizza. A vörös könyv csak a jövő hét elején osztatik ki. A képviselőház szombathig nem tart ülést. Osztályok megalkultak, s holnap megkezdik az előterjesztett törvényjavaslatok szabályszerű tárgyalását.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, szept. 19.

— Ő felsége f. hó 14-én fogadta s vette át megbízó iratát a portugali rendkívüli követ és meghatalmazott miniszternek Joas Coelho d' Almeida-nak.

— Ő felsége f. hó 4-ikéről kelt elhatározásában gr. Dubsky Viktor I. osztályú követi tanácsosát saját követe és meghatalmazott miniszterül rendkívüli küldetésben a persa udvarnál meghitelezni méltóztatott.

— A Ludovica épületben, melynek mint katonai akadémiának f. é. nov. 1-jén meg kel nyílnia, sok átalakítást tesznek, az épület külsejét is tisztítják és díszítik. A munka — melynek vezetésével a kormány részéről Linzbauer műépítész van megbízva — gyorsan halad s így remény van, hogy november 1-ére teljeszen elkészül.

— Az „Ellenőr“ ugy hallja — de nem áll jót a hír alaposságáról — hogy gr. Andrássy Gyula nem sokára hercegi rangot fog nyerni. „Mi ugyan nem vagyunk a titulusok barátjai, — mondja a neve zett lap — de nem vonakodunk elismerni, hogy tekintve a czimfokozatok lételet, külügyünk ilyen rendű ki-tüntetését s illetőleg megjutalmazását nem tartanók helytelennek, sem időszertelennek. Gróf Andrássy olyan tapintatosan vezeti a monarchia külügyeit, hogyha ő felsége jónak látja ez iránti elismerésének kiváló jelét is adni, ehöz csatlakozhatik az ellenzék őszinte üdvözlése is.“ (Csak azt szeretnők tudni, hogy e dícséretet Andrássy gróf mellett, vagy pedig Lonyai gróf ellen akarnak-e tüntetni?)

— A kolozsvári árvaház ügyének derék vezetői fáradhatlan buzgalommal munkálnak az intézet életbeléptetésén. A bizottmány a munkafelosztás praktikus elvét vévén alkalmazásba, három albizottságra osztott; egyik a felügyelői állomás betöltése másik az árvák fölvétele, a harmadik a növekedék fölruházása körüli teendőket vállalja el. Az első albizottság már meg is oldotta feladatát s felügyelőnőül özv. Szenkirci Tódornét alkalmazá. Az ügyekbe avatottak e választást szerencsésnek nevezik. A más kék bizottmány szintén tevékenyen működik s remélhető hogy a jótékony humanisták intézet már ez ősz folyamán megkezdí áldásos működését, mire kivált azon esetben lehetne biztos kiút, ha minden nemesért buzgó közönségünk és iparosaink ezuttal is példáját adnák áldozat készségüknek s az árvaházi bizottság felhívásának eleget téve az első berendezés javára az adományozás sorát megnyitnák. A felhívás értelmében a bizottság hálás köszönettel fogad bármily csekély adományt „szövedék vászonneműekből, mindenféle konyha és étkező edényekből, butorok, lábbelik, tanulásához való, nőimunkákhoz való mindenféle kellékekből stb.“ Nem kételkedünk, hogy közönségünk buzgalommal fogja felkarolni ez oldalról is az árvák ügyét. Ugy legyen!

— A protestáns egyet okt. 1—2-ikén Pesten tartandó közgyűlésére, mint halljuk az erdélyi részekből ez évben is sokan készülnek. A közgyűlés tanácskozásainak egyik nagy fontosságú tárgyát fogja képezni az ország különböző pontjain egyetli költségen létesítendő missio ügye. A központi választmány felolvasás tartására Simén Domokost és Szász Domokost kérte föl.

— **Slávy miniszternek hétfőn nyújtották át** a pest-budai iparos körökben keleményezett albumot. A jobboldali lapok tudósítása szerint 20,000-en írták alá. A 14 tagból álló küldöttséget a miniszter a legszívesebben fogadta. A magyar üdvözl-beszédet Érczhegyi Ferencz budai iparos tartotta, kiemelve a miniszter érdemeit, és elősorolva azon érveket, mely a budapesti kereskedők és iparosokban azon eszmét érelték meg, hogy ezen elismerésüket ily formán nyilvánítsák. A német beszédet Schwarz Armin pesti kereskedő tartotta, mire Szlávy miniszter először magyarul, aztán németül felelt a küldöttségnek, megköszönve a benne helyezett bizalmat, s biztostotta őket, hogy ezuttal is teljes erejével azon lesz, hogy a kereskedelem és ipar, mely az ország jólétének egyik főemeltője, elérje azon pontot, melyen már biztosan haladhat és versenyezhet a külföld kereskedelmével és iparával. Ezután az egyes küldöttségi tagok mutattattak be. Sajnálattal is kifejezte, hogy ezen ritka és szép emléket nem hagyhatja gyermekeinek hátra örökségül.

— A kolozsmonostori gazdasági intézetben négy héti tartott gazdasági pottanfolyam tegnap délután 3 órakor a tanári- és tanítói testület jelenlétében egész innepélyességgel záratott be. A közszere- és tisztelőben álló tanári testület részéről dr. Entz Géza ur mondá el a bucsu megható és jóra-buzdító szavait; ezeket Kovács Mihály agyagfalvi tanító fogadta s tanítótársai nevében valamint a nagyméltóságú m. kir. földmívelés, ipar és kereskedelmi miniszter urnak tapasztalt kegyeért, egy tanári testületnek a szívélyes fogadtatás és a tanfolyam alatt tanusított ernyedetlen szorgalom, illedelmes és tapintatos eljárásáért hálás köszönetet mondott. A tanítók mindenike maghatottan és a tanártestületet sokszorosán megjelézve távoztak az intézetből, hogy előleges készülődéseit megtegye s mielőbb visszatérhesen sokáig nélkülözött családjá körébe. Egy a tanfolyamon részvételt tanító.

— A kolozsvári kereskedelmi és iparkamarának július 3-án a rézpénz tulszaporodása tárgyában lett fölterjesztésre a kereskedelmi miniszter ur szeptember 8-ról azt a választ adá: hogy a pozsonyi és temesvári keresk. kamaráknak hasonló kérelme folytán a pénzügyminiszterium ez ügyre vonatkozólag oda nyilatkozott, hogy a rézpénznek az adóhivatalok által beváltását nem rendelheti el; mert egyrészt az aprópénznek a forgalomban való megtartása nem csak kívánatos, de szükséges is, másrészt pedig annak kikerülése végett, hogy az apró pénz egyes felek részéről az állami pénztárakba szállítván, onnét ismét aprópénz felhasználására szoruló más feleknek kiszolgáltatásuk, míg által az adóhivatalok amugy is túlhalmozott teendői még inkább szaporíthatnának, és a kincstár még ezen kívül is költségbe sodortatnék.

— A „Kis Ujság“ a közelgő iskolai évvel új folyamába lép, s e negyedik évi új folyam első száma október 1-én jelenik meg. A „Kis Ujság“ harmadéss fennállása alatt, a szülők, tanítók és a gyermekvilág előtt közkezdességben részesült, a fejlettebb koru 10 — 14 éves gyermeket komoly és jóirányú olvasmánygyal látja el. A folyóirat 32 oldalon 10—11 gyönyörű képpel s 15—20 önálló cikkel jelenik meg. (tehát egy egész könyvet ad ki minden füzet). Előfizetési ár: Egy egész iskolai évre 3 frt. negyed évre, három hóra 1 frt. Szülők! kik gyermekeiket sorsát szíveteken viselik, ne csak játékkal, de jó, nekik való olvasmánygyal is lássátok el azokat. A játékok szétromlik, de a könyv megmarad! Tanítók! igyekezzetek iskoláitokban egy kis könyvtárt állítani, melyből a növendékek szellemi táplálékot merithessenek s a kis könyvtárból kivett olvasmánygyal, szüleiükkel is megkedveltessék az olvasást. A „Kis Ujság“ tartalmas, könyv alakú füzetivel, már magában képes a könyvtárt megalapítani — s tehát mint ilyen, különösen méltó a pártolásra, mert módot nyújt a könyvtár alapjának, pár forinttal megvételére. (Beküldetett)

— Az Alföld írja: Janku Avram halála miatt a románok gyász fátyolt kötöttek kalapjaikra, mintha a román nép egyik legnagyobb államférfiát veszített volna benne.

— Jankut következő sorokkal gyszolja az „Albina“: „Jánk a hős, a havasok királya, Jánk a uagy és csodákat tevő, Jánk a varázshatalom s a román nemzet imádoztja, ellenségeink félelme, a derék Jánk Ábrám elhagyta fiai s elköltözött az örökkévalóságba. Áldottak legyenek porai és emléke örök! s szellem lelkésiten minden románát a szükség percében, lénye legyen tükre az ifjúságnak s példánya minden valódi románnak!“ — Ha Jánk csakugyan a románok imádoztja volt, mond a „Hon“ miért hagyta házáról háza koldulni járt és végül éhen elveszni. Jánk szomorú sorsa, bizvást hisszük, kevés román fog lelkesíteni.

— A heuföldi plébániának tulajdonában van egy bársony tarsoly, melyben hajdan a szent korona kulcsai tartattak. Az erre vonatkozó leirat, a plébánia történet-tárában következőleg hangzik: „A szent ség betegekhez vitelére szolgáló vörös bársony szekrény, magyar királyi koronánk tárának szekrénye és gr. Pálffy, néhai korona ör tulajdoná vala.“ Egyik oldalán a szekrénynek Magyarország címere van aranyal himezve s fölirattal: „S. H. C. (Sac. Hungariae Coronae Clavis.) Anno 1758“ Másik oldalán, Pálffy grófok címerei C. L. P. Ab. E. (Comes L. Pálffy ab Endröd) betűkkel.

— Barzellona és Valencia közt roppant vasuti szerencsétlenség történt. A mozdony kisiklott a sinekből épen egy meredek töltesen s a vonatból vagy 15 kocsi utáná zuhant. Nagyobbrésze csaknem darabokra tört. A halottak száma 21. A sebesülteké fölmege 50-re. Smith tábornok is a halottak közt van, s rajta kívül több spanyol és francia kitűnőség. A catastrophát a sinek rossz elhelyezése okozta, mely azonban könnyen lett volna javítható, ha a barcellonai vasutársaság hanyagsága nem volna példátlan. A vasutársaság ellen pört indítanak.

KÖZGAZDASÁG.

A közmunka szabályozásáról.

Metzner Antaltól.
(Folytatás.)

Igy például ezen adózási rendszer sokkal nagyobb kedvezményben részesíti a nagy földbirtokost, a gyárost, a kereskedőt és főleg a tőkepénzeseket, mintsem azt a terhek legenyelő és igazságos felosztása megengedné, még éppen a legszegényebb polgári osztályt, a földmivéseket és a kézi munkásokat leginkább sújtja.

A természetbeni közmunka-szolgálmány hátrányos és meg nem engedhető tehát:

1. közgazdasági tekintetből;
2. az egyéni jog és szabadság szempontjából; mert általa az ország minden szabad polgára kényszer munkára köteleztetik. De végre

3. cölészerűtlen annak alkalmazása magára az utépítés és fentartás érdekére nézve is. Mert a természetbeni közmunkát épen akkor, midőn arra az utfentartásnak legnagyobb szükségé volna, felhasználni nem lehet: miután annak alkalmazásánál — ha különösen földmívelésünket tönkre tenni nem akarjuk — kiváló tekintettel kell lenni mindig a munkakötelesek gazdasági érdekeire. Azonban ha a munkakötelesek kivétel nélkül minden időszakra megjelenhetnének is a munkánál, még az esetben sem lehet őket a kívánt sikerrel felhasználni: mert az ország mindegyik közmunka-köteles polgára az utépítés körül előforduló munkák végrehajtására nem bír sem a kellő szakképzettséggel, sem a kívánt gyakorlottsággal.

És így a közmunka-kötelezettség által a polgárok nagy része csak e vonatik hivatásszerű hasznos foglalkozásától, a nélkül, hogy azoknak munkáját az utak fentartásánál sikerrel lehetne értékesíteni.

Ez leginkább oka azon idegenkedésnek, mondhatni ellenszenvnek, melylyel a nép a közmunka iránt viseltetik. Ebben leli, ha nem is menteséget, de magyarázatát azon törekvés, melylyel nemcsak a köznép, hanem a lakosság műveltebb része is, magát e teherrel megszabadítani igyekszik; s ugy az igavonó állatok számának bevallása, mint a munkaledolgozása körül nem épen a leglelkiesmeretesebb eljárást követi, minék háros hatása azonban ugy az anyagi jólét fejlődésére, mint a közérkölciségre nézve is kimaradhatatlan.

Nem kívánjuk a közmunka kötelezettségnek még több árnyoldalait, s ezek közt a számos visszaéléseket a kellő ellenőrzés teljes lehetetlenségét stb. megvilágítani, de lehetetlen elhallgatnunk azon körülményt, mi a közmunka fentartásának képtelenségét leginkább elűnteti, s ez az: hogy a közmunka kitűzött saját rendeltetésének sem felel meg, és így kizárja még a lehetőségét is annak, hogy általa az ország a kellő közlekedési eszközökkel valaha el-láthatassék.

A közmunkának célja és legfőbb feladata ugyanis az: hogy általa a közlekedési eszközök létrehozassanak és fentartassanak.

E célzt tehát a közmunkának csak oly alkalmazása által lehet elérni, mely mindazon közlekedési eszközök létesítésére alkalmas, melyeket a kor kívánalmai követelnek, s a helyi körülmények és viszonyok szükségessé, de egyszersmind kivetővé tesznek.

Nekünk ma, midőn több vaspályával, mint általában bírnunk, ha közforgalmi érdekünk követelményeit kielégíteni akarjuk, mutatva van szükségünk, sőt hazánk különböző sajátságos orthographia helyzeténél fogva az ország nagy részén kongó téglautakat és harmadrendű vaspályákat vagy csatornákat lehet csak és kell is okszerűen építenünk. Ezeket pedig közmunkával létesíteni akarni, valóban hin remény vagy inkább csak ábránd volna.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyiltér.)*

A hat. eng. általános Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda tisztelettel jelenti, miszerint irodai helyiségét a máj naptól fogva áttette: óvár, bástyautca 239 sz. Kőváry házhoz, egyszersmint tudatja, hogy törlesztési kölcsönök eszközölését Doboka és Belsőszolnok megyei földbirtokokra is megkezdette.

*) E rovat alatt közöltetett csupán a sajtóhatóságban válla felelősséget s

KOVÁCS KÁROLY

**Férfi- és gyermek-kalapok
nagy mennyiségben**

és
kitűnő minőségben, (332)

ugy szintén

férfi- női- és gyermek-czipők.

Oxford és másféle

**ingek, gallérok, kézelők,
inggombok.**

Meglepő szép

talmi arany ékszerek,

SZIVAR- és PÉNZTÁRCZÁK.

Kautschuk köpenyek,

és páratlan jósa

finom esernyők.

AZ

ŐSZI

idényre!

Éppen most

ÉRKEZTEK.

férfi-divat-raktárában

Kolozsvártt, főter.

Franczia és angol

illatszerek, szappanok,

(3-6) **férfi és női**

finom keztyűk,

nyakkendők,

útibőröndök.

Lovagló készletek, nyergek,

estorok, sétabotok

nagy választékban

és mindenféle nürnbergi czikkek

a

legjutányosb árakban.

(311)

(1-2)

Árlejtési hirdetés.

Vallás és közoktatási miniszteri rendelet nyomán a kolozsvári állami tanítónő képezdében a növendékek és tanítónők élelmézése (reggeli, ebéd, uzsonna és vacsora) nyilvános árlejtés útján vállalkozónak adatik ki. Miről vállalkozni szándékozik azon megjegyzéssel értesítettnek, hogy

1) a vállalkozónak anyagi és erkölcsi kellő biztosítékot kell nyújtani.
2) Az árlejtés f. 1872. évi Sept. 26-án délelőtt 9-12 óráig az intézet helyiségében (kül-magyarutca Radák-féle ház) tartatik, hol az napon a feltételekről és módokról részletesen lehet értesülni.

3) Az árlejtés eredménye felett az igazgató tanács határoz, jlesen a biztosítékokat illetőleg.

Az igazgató tanács határozatából:
KOVÁCSI ANTAL, jegyző.

Legujabban megjelentek

és **Stein János** könyvkereskedésében Kolozsvártt kaphatók:

Telekkönyvi oktató.

Irta ÜRMÖSI BOLDIZSÁR FERENCZ,

erdélyi m. kir. telekkönyvi igazgató.

MÁSODIK JAVITOTT KIADÁS.

Ára 80 kr.

Tanterv a népiskolák számára.

Kiadja a kolozs-dobokamegyei tankerületi néptanítók egylete. Ára 25 kr.

Az én ismerőseim.

Beszélek. Irta Tolnai Lajos. Ára 2 frt.

Birtokrendezési eljárás az ország erdélyi részében.

Hivatalos kiadás.

Ára 40 kr.

ÓVSZER A CHOLERA-JÁRVÁNY ELLEN:

Mivel óvjuk meg magunkat? mit tegyünk ha elkapjuk?
melyik a legjobb gyógyszer?

E kérdésekre legjobban megfelel Hahn Tivadar Rausse elvei szerint és saját tapasztalata után irt műve:

A CHOLERA

és annak gyógyítása hideg vízzel.

II. KIADÁS.

Németből fordította Vélis Simon, víz-orvos, orvos-sebész, szülész-
és szemész. Ára 50 kr.

A felvilágosodás

keletkezésének és befolyásának történelme Európában.

Irta Lecky W. E. H. Fordította Zsilinszky Mihály.

Megjelent eddig 2 fü. et. Egy-egy füzet 1 frt.

Az életunt betyár.

Irta Besze János. Ára 80 kr.

(301)

(7-*)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt

(alapítva 1865-ben)

melynek biztosítéki alapja az 1871-ki zárlat szerint törzs- és tartalék-
tőkében s évi bevételekben

öt milliót

halad, köztudomásra hozza hogy az ide

takarmány és gabona biztosítási üzlet

megnyilván, ezen osztályba vágó minden biztosítási ajánlatok
elfogadtnak.

Biztosíthatók pedig tűz ellen mindennemű **takarmányfé-**
lék és gabonák, szabadban vagy fedél alatt, boglyákban, asz-
tagokban vagy magtárban. Elcséplés után a biztosítás a magra és
tovább foly, ha az iránt jelentés tétetett.

Az **épület** biztosítási osztálynál kiváló figyelembe ajánlatnak a
„Victoria” által életbe léptetett:

„társas, árva vagyon- és egyházi biztosítás”
mire nézt külön, rendkívül kedvezményes, díjszabások vannak meg-
állapítva.

Házi berendezések, mint **butor, fehér-, ágy-, ruhanemű**
stb. különös kedvezményben részesülnek a biztosításnál.

Ezen kívül is biztosítás nyújtatik mindennemű lak- és gazdasági
épületekre, gyárookra, malmokra, vasúti építkezésekre, kereske-
delmi raktárookra, boltokban levő czikkekre, nyers és feldolgozott
anyagokra stb. tűzvillámcsapás, rombolás, robbanás és kihurezolkodás
veszélye ellen

Egyszersmind felhivatik a t. közönség

életbiztosítási

ajánlatait is a „Victoria”-nál tenni meg, mely minden irányu módozatai-
ban a legnagyobb előnyöket nyújtja.

Bővebb felvilágosítással, átnézeti könyvekkel, a díjak iránti tájé-
kozással szolgálnak a társasági felügyelők s vidéki ügynökségek

a „VICTORIA” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.

Wagner.

Szász.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel k. d. tulajdonos Stein Jánosnál.

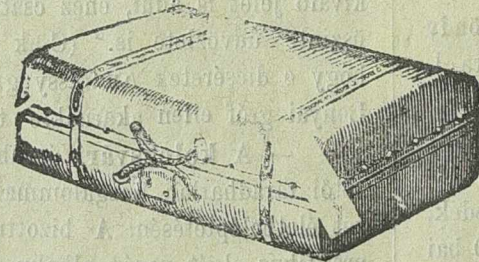
(81)

(28-*)

Utibőröndök

NAGY

raktára.

Utibőröndök

NAGY

raktára.

Mindenféle nagyságu, s a legjobb any-
gokból készült

útibőröndök

valamint mindenféle utazási kellékek
nagy választéka áll a t. utazó közönségnek,
legjutányosabb árakban
rendelkezésre

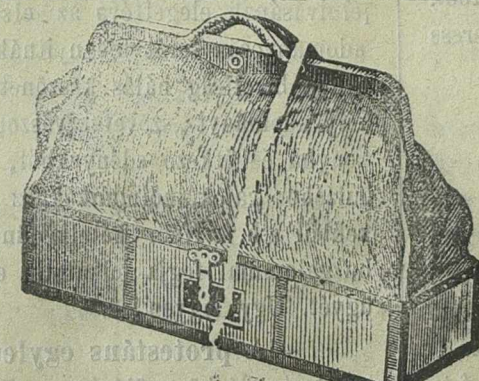
a Nagy árutárlatban

Csapó Sándornál Kolozsvártt.

Utibőröndök

nagy

raktára.

Utibőröndök

nagy

raktára.